

YTTRANDE
2016-11-10

Ju2016/04398/L6

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar avseende SOU 2016:41 - Hur står det till med den personliga integriteten? En kartläggning av Integritetskommittén.

Inledning

Bisnode Sverige AB har fått rubricerade utredning på remiss. Bisnode anser att delbetänkandet innehåller en värdefull kartläggning och analys av riskerna för intrång i den personliga integriteten vid användande av informationsteknik.

Målet för regeringens IT-politik är att Sverige skall vara bäst i världen på att tillvarata digitaliseringens möjligheter och man ser digitaliseringen som ett verktyg med stor potential att öka samhällsnyttan för både medborgare och företag i hela landet.

Data och dataanalys används för att utveckla nya produkter, processer, marknader och organisationer. Big Data kommer att leda till stora nyttor för hela samhället genom tillämpningar baserade på- och analyser av stora mängder data. Användning av Big Data innebär inte heller alltid att personinformation hanteras utan visar till exempel trender, skeenden och sammanhang vilket är värdefullt inom flera delar av samhället.

Bisnodekoncernen är leverantör av digital affärsinformation i ett flertal länder i Europa och erbjuder informations- och analystjänster inom kredit-, marknads- och affärsinformation. Bisnode förser samhället med förädlad data som till stor del baseras på data från offentlig sektor. Användargrupper är banker, försäkringsbolag, advokatbyråer men också mindre företag såsom bilhandlare. Ett flertal myndigheter och kommuner är användare.

Bisnode vill betona att vi ser integritetsfrågorna som viktiga och att vi vill bidra till en god hantering av personuppgifter i samhället. Något som är eftersträvansvärt är rätten till integritet i förhållande till andra grundläggande rättigheter, t ex rätt till information och yttrandefriheten.

Även om utredningen inte presenterar några lagförslag eller förslag på lösningar i det här delbetänkandet, så vill Bisnode ändå bidra med några synpunkter.

Sammanfattning

- Vikten av balans för ett välfungerande samhälle
 - o Integriteten är en viktig rättighet liksom övriga grundläggande fri och rättigheter, t ex yttrande- och informationsfriheten.
- Vikten av samverkan/samråd

Genom samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv kan vi nå gemensamma prioriteringar för att hitta nya lösningar och förstå konsekvenserna på ett effektivt sätt.

Del I och II

Individperspektiv

Utredningen tar avstamp i risker utifrån ett individperspektiv och ger en samlad bild av hur samhället ser ut idag. Vi delar till stor del utredningens bedömning avseende de olika riskområden som redovisas.

Den nya dataskyddsförordningen (GDPR) lägger stor vikt vid individens rättigheter. Bismode ställer sig bakom en förstärkning av dessa rättigheter. Förtroendet hos individerna är en nödvändig förutsättning för oss aktörer på marknaden.

Harmonisering och anpassning

GDPRs syfte är att harmonisera reglerna kring dataskydd och stärka medborgarnas rättigheter samt ge dem kontroll över sina personuppgifter. Ett annat syfte med en harmoniserad lagstiftning är att underlätta för företag som har verksamhet i flera olika EU-länder, dvs främja tillväxt och innovation. Intresset av enskildas personliga integritet måste emellertid vägas mot andra berättigade intressen i samhället, t.ex. informationsfrihet, yttrandefrihet, ett tryggt och säkert rättssamhälle och en effektiv förvaltning.

Det pågår ett omfattande utredningsarbete i Sverige för nödvändig anpassning av svenska författningar i förhållande till GDPR. Bismode önskar att arbetet med att anpassa de befintliga registerförfattningarna sker på ett balanserat sätt. Tiden är knapp för att hinna utreda och lagstifta, vilket innebär en kritiskt kort tid för företag att göra anpassningar. Bismode ser det därför som angeläget att arbeta tillsammans med lagstiftaren för att säkerställa väl avvägda författningar i framtiden. Oklarheter i regelverken över vad myndigheterna får göra och vilka regler de ska tillämpa riskerar att ge oss vidareförädlare ännu sämre förutsättningar för vidareutnyttjande än idag, vilket i sin tur hämmar tillväxten i Sverige och EU.

Balans i samhället – samverkan och samråd med privat sektor

Bisnode vill poängtera vikten av att det fortsatta lagstiftningsarbetet sker i samverkan med privat sektor. En samverkan ger bästa förutsättningar för en effektiv och balanserad reglering för samhällets behov som helhet.

Inom Bisnodekoncernen har vi många års samlad erfarenhet av myndigheters tillämpning av dagens registerförfattningar vid förfrågningar om vidareutnyttjande av myndigheters information. Vi har goda exempel på bra dialoger med myndigheter men vi har också flera exempel på svårigheter i tolkningar av regelverken.

För Bisnode och många andra företag som har en viktig samhällsroll är det angeläget att lagstiftaren får möjlighet att förstå effekterna och även påverka verksamheten och samhället.

Teknikutvecklingens möjligheter är värdefulla, i många fall kan tekniken öka säkerheten och därmed även integriteten, till stor nytta för alla.

Del III - Kommentarer avseende några riskområden

E-förvaltning – Kap 11

PSI – stöd för utlämnande (11.1.7 mm)

Den offentliga sektorn är en stor konsument av personuppgifter vilket nämns på sid 291. Offentlig sektor är samtidigt en stor producent av information som dels används inom offentlig sektor men också av privata aktörer. Tillgång till offentlig information är viktig för oss och andra vidareförädlare som skapar tjänster i Sverige. Det är därmed viktigt att reglerna för utlämnande till oss vidareförädlare blir tydliga, dvs lätta att förstå och tillämpa.

Gränsytan mot PSI-lagen bör förtydligas. Allra helst skulle vi se en uttrycklig skrivning om vidareutnyttjande i en författningstext. Avsaknaden av begreppet vidareutnyttjande medför att myndigheterna inte alltid ser det som en prioriterad uppgift. Som nämnts ovan är regelverket idag svårt att tillämpa. Bisnode önskar en så tydlig reglering som möjligt så att det blir enkelt och snabbt att avgöra vad myndigheterna får lämna ut för data.

Vi ser en liten risk att utredningsarbetet och de nya reglerna, på grund av tidsbrist, enbart kommer fokusera på att klarlägga myndighetens egen användning och möjligheten att återanvända informationen inom offentlig sektor. Vår önskan är alltså ett tydligt stöd för utlämnande enligt PSI.

Informationssäkerhet – (11.1.4 mm)

Privacy by Design

Bisnode vill betona möjligheten för myndigheter och företag att arbeta med Privacy by Design, inbyggd integritet, vid produktion av handlingar/register. Det möjliggör bättre skydd för individer och samtidigt en effektiv och säker hantering av personuppgifter.

Offentlig sektor, såsom producent av information, kan bidra med ett viktigt grundläggande arbete. Genom t ex uppmärkning av informationselement kan personinformation särskiljas från annan

information, exempelvis kan teknisk data om ett fordon särskiljas från uppgift om ägare eller registreringsnummer. Myndigheter kan hantera information/register/dokument på ett mer flexibelt sätt och t ex göra sina utlämnanden mer specifika till oss eller andra myndigheter. Mottagaren kan då hantera informationen på ett säkrare sätt utifrån förutsättningarna för dess användning.

Personuppgift

Bisnodes erfarenhet är att myndigheterna tolkar och tillämpar definitionen av personuppgifter olika utifrån sina registerförfattningar idag.

Som exempel på svårigheterna att tolka begreppet personuppgifter kan nämnas fordonsdata eller fastighetsdata. Där finns direkta personuppgifter (ägare), indirekta personuppgifter (ex registreringsnummer) och annan faktainformation (teknisk fakta). Det finns ett stort värde och intresse av att enbart kunna få ut faktauppgifter om ett fordon/fastighet. Det finns också ett stort värde att kunna identifiera ett unikt fordon via ett registreringsnummer (oavsett uppgift om ägare, som kan vara en person eller ett företag). Ibland finns det också behov av att koppla en individ till ett unikt fordon.

Bisnode önskar att man i det fortsatta lagstiftningsarbetet tar större hänsyn till behovet att få del av annan information än personuppgifter och att man särhanterar personinformationen och övrig information genom uppmärkning, se nedan.

Personnummer - ID

En annan möjlighet kan vara att använda "nycklar" eller andra "ID" för identifiering eller verifiering av en individ på ett säkert sätt och ändå skydda individen och t ex inte behöva hantera personnummer i alla system/register.

Personnummer - organisationsnummer

Ett annat sätt att minska användningen av just personnummer skulle kunna vara att skapa ett slags organisationsnummer för enskilda firmor. Det skulle också bli tydligare för alla om man kunde klargöra i vilken roll man agerade, såsom privatperson eller i sin egenskap av företagare.

Konsumentområdet - Kap 12

Bisnode delar utredningens beskrivning av vårt förändrade samhälle. Idag och framöver behöver individens integritet skyddas på nya sätt. Som samhällsmedborgare vill vi ha tjänster och funktioner som underlättar för just mig i vardagen. Bisnode och andra aktörer vill, liksom myndigheterna, medverka i den här utvecklingen utifrån integritetsaspekten, t ex genom att använda Privacy by Design vid utvecklingen.

I Sverige har vi byggt upp en bra kultur avseende marknadsföring. Marknadsföring behövs och gör nytta. En bra balans har skapats bl a genom att branschorganisationer, såsom Swedma, hjälper till med att klargöra vad som är "god sed" vid marknadsföring.

Kreditupplysning - Kap 15 och 16

En viktig samhällsfunktion som Bisnode medverkar i är vår kreditupplysningsverksamhet. En reglerad verksamhet som till stor del har just som syfte att skydda de registrerades personliga integritet.

Kreditupplysningsverksamheten har stor betydelse för det svenska samhället. Kreditgivarna behöver ett korrekt underlag för sin kreditbedömning dels för att kunna fatta snabba beslut och minska riskerna för kreditförluster men också för att få en komplett bild av individens skuldsättning och återbetalningsförmåga vilket kan motverka överskuldsättning hos individerna. Även den som söker en kredit gynnas av en effektiv kreditgivning genom att kreditgivningen förenklas och går snabbare vid exempelvis ansökan om lån för bostad eller konsumtion, lån till olika sorters affärsmöjligheter samt vid hyressituationer.

Skulle t ex inte stödet finnas för att lämna ut data från myndigheter som underlag för kreditupplysningsverksamheter kommer det att få stora konsekvenser samhället. Eller om t ex "rätten att ta bort sig" inte skulle få undantas då ointetgöras ett väl fungerande system.

Ett exempel på god samverkan är då regeringen efterfrågade vad kreditupplysningsbranschen kunde göra för att hjälpa till att motverka bedrägerier. Kreditupplysningsbolagen har därefter tagit initiativ startat ett arbete för att förenkla för individer som har blivit utsatta för försökt till eller fullgångna bedrägerier. Samarbetet handlar om att individerna enbart behöver spärra sig hos ett kreditupplysningsbolag. Företagen har kommit överens om gemensamma processer och rutiner för att på ett rättssäkert sätt utbyta viss information då en person vill få sina uppgifter spärrade.

Teknikutvecklingen och nya företeelser - Kap 21

Bisnode vill verka för en utveckling där teknikutvecklingen tillåts fortsätta stödja oss på ett positivt sätt. Att vi kan anamma och använda Big Data, sakernas internet (IoT) och andra tekniska möjligheter på ett klokt sätt i samhället. Att Sverige och EU kan vara fortsatt starka i den globala utvecklingen.

Möjligheten att bearbeta och analysera Big Data ger möjligheter att skapa system för att bättre hantera vår tids stora utmaningar inom miljö, hälsa, ekonomi och välfärd.

EU kommissionens strategi för den digitala inre marknaden ser data och digitalisering som en mycket viktig faktor för ekonomisk tillväxt, innovation och digitalisering inom samtliga sektorer i ekonomin, och för samhället i stort. Polismyndigheter använder olika verktyg för Big Data bland annat för att förutse bedrägerier t.ex. kring kreditkort. Allt fler städer använder Big Data i syfte att utveckla "smarta städer", det används bl.a. till att förbättra och effektivisera trafiken så att en buss vet när den ska invänta ett försenat tåg eller trafiksignaler förutser trafikvolym och arbetar för att minimera köer.

Utredningen konstaterar också att det är viktigt att poängtera att långt ifrån alla användningsområden för Big Data involverar hantering av personuppgifter.

Bisnode anser att stora delar av skyddet av den personliga integriteten kan lösas eller förbättras genom bättre säkerhetslösningar. Forskning och utveckling inom dessa områden borde prioriteras så att regler inte alltid är lösningen utan nya kreativa tekniska lösningar.

Nyttjande av stora datamängder utmanar lagstiftning på många områden. EU förespråkar en datadriven ekonomi vilket innebär att relevant lagstiftning och den politik som förs är datavänlig. Detta leder till större rättslig säkerhet för företag och ökar individens förtroende för datateknik.

OECD menar att ett sätt att hantera integritet i en datadriven ekonomi är att öka transparensen kring vilka uppgifter som samlas in och öka individens tillgång till uppgifterna. Ett annat sätt är att främja självreglering så att organisationer som samlar in data använder uppgifterna på ett ansvarsfullt sätt. Regelverk får inte hindra företag och offentliga aktörer i deras användning av databaserad analys.

Magnus Silfverberg
VD, Bisnode Sverige AB

Sara Hansson
Director Group Content Strategy & Development